

Patologia społeczna jako jeden z problemów młodego pokolenia Rzeczypospolitej

- [Wprowadzenie](#)
- [Badanie 1](#)
- [Film](#)
- [Audiobook](#)
- [Badanie 2](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Wybrane zagadnienia z patologii społecznej*, Jelenia Góra 2010, s. 132.

Patologia społeczna jako jeden z problemów młodego pokolenia Rzeczypospolitej

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Statystycznie rzecz biorąc**”.

Czy nierozstawanie się ze smartfonem lub przesiadywanie całymi dniami na portalach społecznościowych to już patologia? A agresja w świecie rzeczywistym i w sieci? Czy to też patologia? A może chodzi o zupełnie inne zjawiska? Czym są patologie społeczne i jakie stanowią zagrożenie?

Twoje cele

- Scharakteryzujesz zjawisko patologii społecznej.
- Rozróżnisz obszary patologii społecznej oraz przyczyny zachowań patologicznych młodzieży w poszczególnych obszarach.
- Zaprojektujesz zmiany w obszarze polityki społecznej, który będą miały na celu zmniejszenie poziomu patologii społecznej w danym obszarze.

Dla zainteresowanych

Badania opinii publicznej: historia, metody i ośrodki

Badanie opinii publicznej

Młodzież złapana w sieć

Młodzież polska wobec własnej przyszłości: marzenia, aspiracje i plany a możliwości i szanse

Młodzież w poszukiwaniu (zagubionych?) autorytetów

Patologie społeczne

Badanie 1

Odpowiedz na pytania, wybierając jedną z zaproponowanych odpowiedzi.

Ćwiczenie 1

Źródło: Artur Malczewski, *Młdzież a substancje psychoaktywne*, [w:] *Młdzież 2018*, (red.) Mirosława Grabowska, Magdalena Gwiazda, Warszawa 2019.

Porównaj swoje odpowiedzi z propozycjami innych uczniów. Czy między waszymi odpowiedziami były duże rozbieżności?

Ćwiczenie 2

Przedyskutuj swoje odpowiedzi z koleżankami i kolegami z klasy. Przeanalizuj, czy bardzo się różnicie w swoich odpowiedziach. Ustalcie wspólnie, z czego to wynika.

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z filmem i zastanów się, ilu spośród twoich znajomych tworzy statystyki przedstawione w materiale. A może ty też jesteś elementem tych statystyk?

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DCrJElu5A>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału pod tytułem Na haju do raj... Ale czy na pewno?

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z treścią audiobooka i zastanów się, jaki wpływ na życie twoje i twoich rówieśników ma przemoc w świecie rzeczywistym i wirtualnym.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PAldPK1mw>

Przejawy patologii społecznej wśród młodzieży

Pedagodzy i psychologowie z uwagą przyglądają się zjawiskom patologii społecznej. Niepokój budzi między innymi coraz powszechniejsze występowanie wśród młodzieży zjawisk takich jak agresywność i przestępczość. Jak zauważa Leszek Albański w publikacji *Wybrane zagadnienia z patologii społecznej*, konieczne jest badanie tych zjawisk, „aby skutecznie podejmować działania interwencyjne, które są przedmiotem profilaktyki i resocjalizacji. (...) Patologię społeczną można określić jako negatywne zjawisko społeczne, które uwzględnia następujące warunki: naruszenie norm społecznych, destruktywność zachowania mierzoną skalą potępienia społecznego, występowanie w większej skali zbiorowości lub w skali masowej, konieczność występowania działań profilaktycznych”.

Do zachowań patologicznych zaliczymy między innymi: agresję, przemoc, alkoholizm, narkomanię, samobójstwa, prostytutkę, zachowania przestępcze, działanie sekt oraz niektórych grup subkulturowych – takich, które wykazują wrogi stosunek do kultury dominującej.

Z badań, na które powołuje się autor publikacji, wynika, że jednym z głównych problemów jest agresja.

„(...) najczęstszymi zachowaniami agresywnymi uczniów są: bicie słabszych (...), zaczepki słowne (...), nękanie dobrych uczniów (...) używanie wulgaryzmów (...), niszczenie mienia szkoły (...).”

Szkolny agresor systematycznie dokucza, wyśmiewa, przezywa, bije i popycha. Wykazuje silną potrzebę dominacji i brak empatii. Stosowaniu przemocy często

towarzyszą inne zachowania społeczne, jak picie alkoholu czy kradzieże.

„W (...) szkołach polskich obserwuje się szczególnie niepokojący proces skumulowanego nękania, dręczenia, przemocy międzyrówieśniczej. Zbigniew Kwieciński wyróżnia (...) przemoc jawną (fizyczną i psychiczną) i przemoc ukrytą (strukturalną i symboliczną).

(...) W szkołach dochodzi do mobbingu. (...) [To] działanie polegające na długotrwałym, powtarzającym się i bezpodstawnym dręczeniu ucznia (ofiary) przez innego ucznia (mobbera).

Spotykana jest w przemocy szkolnej definicja bullyingu. Zjawisko to występuje, gdy grupa uczniów dokucza, obraża, szydzi, wyśmiewa, wyzywa, lekceważy, dręczy, zastrasza, wyłącza z grupy, używa siły fizycznej względem innego ucznia. To systematyczny atak na poczucie wartości i godności u ofiary. Ukrytym powodem takiego postępowania jest chęć dominacji, podporządkowania i eliminacji ucznia z grupy”.

Często przemoc przybiera formy zapośredniczone...

„Cyberprzemoc (cyberbullying) to powtarzające się umyślne działanie sprawców, takie jak prześladowanie, zastraszanie, nękanie i wyśmiewanie z wykorzystaniem Internetu i narzędzi elektronicznych, między innymi SMS-a, e-maila, czatów, witryn i forów dyskusyjnych, naruszające prawa lub dobra osobiste osób, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne ofiar.

Formy cyberprzemocy [to] rozsyłanie kompromitujących materiałów, na przykład zdjęć i filmów, włamywanie się na konta pocztowe i konta komunikatorów w celu rozsyłania prywatnych lub fałszywych informacji, tworzenie ośmieszających lub dyskredytujących stron WWW, fałszywych blogów i profili na portalach społecznościowych”.

Jakie są przyczyny stosowania cyberprzemocy wśród młodzieży? Należą do nich złudne poczucie anonimowości i bezkarności w internecie, a także psychologiczna łatwość poniżania osoby, z którą nie trzeba się bezpośrednio konfrontować.

„Każdy może sam tworzyć tożsamość internetową i sam ją dowolnie zmieniać. Tożsamość osobista jest zwykle czymś stosunkowo stałym i jest silnie uwarunkowana przez cechy fizyczne (między innymi płeć, wiek). Wirtualne konstrukcje tożsamościowe pozwalają na eksperymentowanie z licznymi

wizerunkami siebie. Kontrola wyznaczona przez określoną rolę społeczną tutaj nie działa. U dorosłych funkcjonuje przekonanie, że za wszystko odpowiada technologia. W rzeczywistości wszystko zależy od dziecka i jego opiekunów. Tylko dzieci osamotnione, spragnione zainteresowania i uczucia ze strony dorosłych, korzystające z technologii komputerowej stają się potencjalnymi ofiarami cyberprzemocy, wykorzystywania”.

Źródło cytatów: Leszek Albański, *Wybrane zagadnienia z patologii społecznej*, Jelenia Góra 2010, s. 7-8, 19-20, 33-34, 45-46.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Wskaż, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Młodzież w Polsce zasadniczo rozpoczyna picie alkoholu po osiągnięciu pełnoletności.	☐	☐
W polskich szkołach obserwujemy wzrost przemocy.	☐	☐
Jednym z przejawów cyberprzemocy są tzw. pobicia w internecie.	☐	☐
Patologia społeczna to zachowania destruktywne bez naruszania norm społecznych.	☐	☐
Wśród młodzieży polskiej zjawisko picia alkoholu dotyczy zarówno chłopców, jak i dziewcząt.	☐	☐
Przemoc, jakiej dopuszcza się młodzież w Polsce, dotyczy zarówno rówieśników, jak i dorosłych.	☐	☐

Ćwiczenie 2

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Wybrane zagadnienia z patologii społecznej

Na większości stadionów istnieje sektor tradycyjnie zajmowany przez najwierniejszych szalikowców, tworzących „młyn” (np. „Żyleta na stadionie Legii Warszawa, „Galera” – ŁKS, „Górka” – Arka Gdynia, „X Sektor” – Wisła Kraków). Dla fanów jest to miejsce szczególne, niemal uświęcone, uważane za symbol klubu na równi z jego barwami i godłem. Ta część stadionu jest też najzacieklej broniona podczas starć z kibicami drużyn rywali oraz policją. Szalikowcy nie tylko walczą ze sobą, lecz również zawiązują sojusze przyjacielskie, które mają za zadanie wspieranie zaprzyjaźnionych kibiców w wyprawach na mecze. Udzielają pomocy w bójkach z rywalami oraz w przedmeczowych i pomeczowych wspólnych libacjach alkoholowych. Obowiązują zasady „syndromu Beduina”: przyjaciel przyjaciela jest przyjacielem; wróg wroga jest przyjacielem; przyjaciel wroga wrogiem; wrób przyjaciela jest wrogiem. [Subkultura](#) szalikowców ma strukturę „plemienną”. Na górze są widzowie, na dole społeczność, czyli zwykli kibice. Każda grupa kibiców ma swoją radę starszych (stara gwardia). To ona decyduje, z kim jest zgoda (przyjaźń danych grup kibiców), kosa (stan wojny między danymi grupami kibiców) bądź układ (mniej niż przyjaźń, ale nie stan wojny).

Źródło: *Wybrane zagadnienia z patologii społecznej*, Jelenia Góra 2010, s. 132.

Wykaż, że o patologicznym charakterze tej subkultury nie świadczą emocje o charakterze sportowym.

aksjologia

(gr. *axios* – godny, cenny oraz *logos* – słowo, nauka, wiedza); dział filozofii zajmujący się wartościami; w szerszym znaczeniu to ogólna teoria wartości; w znaczeniu węższym, to dziedzina rozważań wchodząca w skład innych dyscyplin naukowych nad wartościami (na przykład moralnymi, estetycznymi, religijnymi itp.); szczegółowe teorie wyjaśniające istnienie i funkcjonowanie wartości

grupa społeczna

zbiór jednostek o tożsamości zbiorowej, której towarzyszą kontakty, interakcje i stosunki społeczne w jej obrębie, częstsze i bardziej intensywne niż z osobami z zewnątrz. Inaczej: zbiorowość ludzi (co najmniej trzy osoby), między którymi występuje więź, a powiązane w obrębie grupy role służą realizacji wspólnych celów

subkultura

inaczej – podkultura; zestaw odniesień aksjologicznych o charakterze symbolicznym określających odrębność danej grupy względem innych grup społecznych

Badanie 2

Weź pod uwagę dotychczasowe rozważania z Badania 1, wykonanych ćwiczeń oraz przedstawionych materiałów i ponownie odpowiedz na pytania, wybierając jedną z zaproponowanych odpowiedzi.

Ćwiczenie 1

Odpowiedz na pytania.

Pytanie	Tak	Nie
Czy palisz papierosy?	☐	☐
Czy w ciągu ostatniego miesiąca piłeś/piłaś piwo?	☐	☐
Czy w ciągu ostatniego miesiąca piłeś/piłaś wino?	☐	☐
Czy w ciągu ostatniego miesiąca piłeś/piłaś wódkę?	☐	☐
Czy w ciągu ostatniego miesiąca upiłeś/upiłaś się chociaż raz?	☐	☐
Czy w ciągu ostatniego miesiąca używałeś/używałaś narkotyków (środków odurzających)?	☐	☐

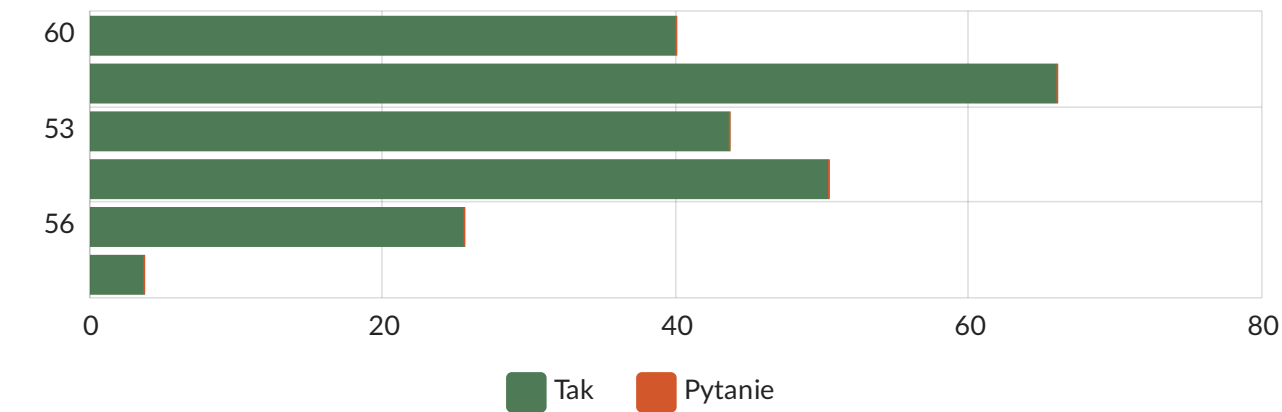
Źródło: Artur Malczewski, *Młdzież a substancje psychoaktywne*, [w:] *Młdzież 2018*, (red.) Mirosława Grabowska, Magdalena Gwiazda, Warszawa 2019.

Porównanie sondaży i wyników badań

Ćwiczenie 2

Przeanalizuj różnice w procentowych rozkładach odpowiedzi na pytanie sondażowe.

Wyniki badania w 2018 r.

Oprac. na podst.: Artur Malczewski, *Młdzież a substancje psychoaktywne*, [w:] *Młdzież 2018*, (red.) Mirosława Grabowska, Magdalena Gwiazda, Warszawa 2019, s. 245.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

W pierwszym kroku porównaj rozkłady procentowe odpowiedzi z badań zrealizowanych przez CBOS na ogólnopolskiej próbie polskiej młodzieży z rozkładami odpowiedzi twojej klasy udzielonymi w Badaniu 1. Rozważ ewentualne przyczyny w różnicach poszczególnych wskaźników procentowych (jeśli uznasz je za istotne). Czy jako grupa różnicie się czymś od społeczeństwa polskiego jako całości? Co uzasadnia te różnice?

W drugim kroku porównaj odpowiedzi z obu sondaży przeprowadzonych w klasie. Rozważ ewentualne przyczyny w różnicach poszczególnych wskaźników procentowych (jeśli uznasz je za istotne). Czy refleksja nad pytaniami po pierwszym sondażu oraz treści zamieszczonych materiałów mogły wpłynąć na zmianę wskazań części z was? Jeśli tak, przedstaw, których wskazań i uzasadnij dlaczego. Jeśli nie, również uzasadnij.

Dla nauczyciela

Autorka: Paulina Wierzbińska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Patologia społeczna jako jeden z problemów młodego pokolenia Rzeczypospolitej

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

III. Struktura społeczna i problemy społeczne.

Uczeń:

7) charakteryzuje wybrany problem życia społecznego w Rzeczypospolitej Polskiej; rozważa różne możliwości jego rozwiązania.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

- charakteryzuje zjawisko patologii społecznej;
- rozróżnia obszary patologii społecznej oraz przyczyny zachowań patologicznych młodzieży w poszczególnych obszarach;
- projektuje zmiany w obszarze polityki społecznej, które będą miały na celu zmniejszenie poziomu patologii społecznej w danym obszarze.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- badanie sondażowe;
- analiza materiału źródłowego.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;

- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał: „Patologia społeczna jako jeden z problemów młodego pokolenia Rzeczypospolitej”.

Faza wstępna:

1. Przedstawienie tematu „Patologia społeczna jako jeden z problemów młodego pokolenia Rzeczypospolitej” i celów zajęć.
2. Zaciekawienie i dyskusja: nauczyciel zachęca uczniów do wypowiedzi na temat zagadnień opisanych w tekście otwierającym e-materiał.

Faza realizacyjna:

1. Zalogowany na platformie nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej (lub za pomocą rzutnika) pytania sondażowe z sekcji „Badanie 1”. Uczniowie na telefonach komórkowych lub tabletach logują się do systemu, dołączają do lekcji i przystępują do odpowiedzi na zadane pytanie. Nauczyciel, korzystając ze swojego panelu użytkownika, wyświetla zestawienie odpowiedzi uczniów. Chętne osoby mogą uzasadnić swój wybór.
2. Podział klasy na grupy. Każdy zespół rozważa problemy przedstawione w ćwiczeniu 2 w sekcji „Badanie 1”. Następnie reprezentanci grup pokazują efekty swojej pracy, które są wspólnie dyskutowane przez uczniów.
3. Praca z materiałem zamieszczonym w sekcji „Film”. Uczniowie zapoznają się z treścią materiału, a potem w parach wykonują polecenia. Następnie wybrana osoba prezentuje propozycję odpowiedzi, a pozostali uczniowie ustosunkowują się do niej. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia ją, udziela też uczniom informacji zwrotnej.

4. Uczniowie zapoznają się z treścią audiobooka, zapisują problemy i pytania z nią związane. Następnie prowadzą dyskusję, która pozwala lepiej zrozumieć poruszaną tematykę. Na końcu przystępują do rozwiązywania zadań w sposób indywidualny.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie ponownie odpowiadają na pytania sondażowe postawione na wcześniejszym etapie zajęć (w sekcji „Badanie 2”). Wyniki są wyświetlone na tablicy interaktywnej.
2. Podział na grupy. Każda z nich wykonuje ćwiczenie 2 w sekcji „Badanie 2”. Uczniowie porównują wyniki sondażu przeprowadzonego przez CBOS oraz wyniki badań przeprowadzonych w klasie. Przedstawiciele zespołów prezentują odpowiedzi, które są wspólnie omawiane i porównywane.
3. Omówienie przebiegu zajęć, przedstawienie mocnych i słabych stron pracy zespołów i przekazanie informacji zwrotnej.

Praca domowa:

1. Napisz krótką notatkę, uwzględniając w niej najistotniejsze informacje dotyczące zagadnień poruszanych na zajęciach.

Materiały pomocnicze:

- Ernest R. Hilgard, *Wprowadzenie do psychologii*, Warszawa 1967.
- *Osobowość a społeczne zachowanie się ludzi*, red. Janusz Reykowski, Warszawa 1980.
- *Młodość 2018*, red. Mirosława Grabowska, Magdalena Gwiazda, Warszawa 2019.
- Leszek Albański, *Wybrane zagadnienia z patologii społecznej*, Jelenia Góra 2010.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium z sekcji „Film” jako inspirację do przygotowania własnej prezentacji multimedialnej.